

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. III. Danieli Nabuchodonoso rex somnium committit explicandum.
Plura de somniis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

refice carnē, ut seruiat. Non est regnum Dei esca & potus: sed iustitia & pax. & gaudium in spiritu sancto. Abſtinentia productioris vite, & uberioris ſapientie mater.

CAPVT III.

Danieli Nabuchodonosor rex ſomnium committit explicandum. Plura de ſomniis.

Nabuchodonosor anno nono regni, ſecundo Monarchie, Iudeis, Aſſyriis, Moabitibus, Egyptiis jam devictis, ſomnio inuſitato terrius, præcepit omnē ſapientie ſenatū cogi. Ita magis, ariolis, maleficiis, Chaldeis jam convocatis: *Vidi ſomnium, inquit rex, & mente conſuſus ignoro quid viderim. Cui Chaldei: Rex in æternum vive: dic ſomnium ſervus tuus, & interpretationem eius indicabimus. Ad quæ Nabuchodonosor: Sermo receſſit à me, ait, niſi indicaveritis mihi ſomnium & conjecturā ejus nar- raveritis, peribitis vos, & domus veſtra publicabuntur. Si autē ſomnium & conjecturam ejus nar- raveritis, præmia & dona, & honorem multum accipietis à me; ſomnium igitur & interpretationē ejus indicate mihi. At illi multa excuſantes negā- runt id fieri poſſe. Ita ſibi ſomnium à rege prius nar- randum, & explicationem ſomnii à ſe ſubjungendam polliciti. Nemini eſſe, niſi Deorum, aliena ſcire ſomnia. Neq; ullum unquam regē hoc ab ariolis & Chal- dæis ſciſcitatū. Rex inaniſtus legis ſe duci autumans, jamque in firem veſtus atrocem tulit ſententiam, juſſitque omnes Babylonis ſapientes ad necem abripi. Neq; verò Danieli & ſociis fuiſſe, parſum, quos unā eademque fulminaverat ſententiā, niſi capitale ſup- plicium prævertiſſet Daniel. Qui ubi ex Ariochio re- gis militiæ principe, quid rerum ageretur, intellexit, ad regem ipſum penetravit, præcipuſque demiſiſſi- mis petit, daretur ſibi tantum temporis dum in lu- cem erueret tam ſomnium, quàm ſomnii myſterium. Datum. Quo clapo ſomnium explicatū eſt. Hoc loco non oportuñ tantum, ſed & neceſſarium de ſom- niis diſſerere. Exponemus igitur quæ ſides tribuen- da ſomniis, & quid inde commodi poſſit hauriri.*

§. I.

Theologis quadruplex ſomniorum genus eſt: Nat- urale, morale, à dæmone, à Deo immiſſū. Nat- uralia ſunt, quæ corporis bonam malāmve temper- riam, ſtomachum oppletum aut vacuum ſequuntur: ex his bona malāque valetudo dignoſci poſſet. Hinc medicorum antelignanus Hipocrates librum de in- ſomniis conſcripſit. Homo triſticus, reticus, & quem atra bilis exercet, jam novit ſua ſomnia: fatigari, ca- dere, angere, lacrymas fundere, humi reperere, latebras querere, pericula ſubire, inter mortuos agere, triſtia quæque audire creberrimum illi & pæne quotidia- num. Qui multi & boni ſanguinis ſunt, ſomniantes hi- lareſcunt, tripudiis interſunt; rident, currunt, volant. Atque hæc meliores, aut deteriores affectiones, bo- nos malōſve corporis habitus apertè ſatis enuntiant.

2. Moralia eſt cogitatis, dictis & factis diurnis pro- veniunt. Hinc ſomnia Tullius cogitationum & ne- gotiorum diurnorum reliquias appellat.

Claudius in 6. Omnia que ſenſu voluntur vota diurno, Pectore ſopito reddit amica quies. Hinc venator ſilvæ & feras, judex lites, auriga cur- nus & equos, ægrotus & ſitiens fontes & aquas, poëta verſus ſomniat, avarus pecunias numerat, famelicus epulas tractat. E moribus hæc petuntur ſomnia.

3. A dæmone immiſſa. Hic diabolus celer & vaſer artifex, ipſis etiam ſomniis ſi Deus annuat, ad pec- candum trahit. Cùm Pontius ſederet pro tribunali capitalem ſententiam jam jam dicturus in Chriſtum, en nuntius advolat à conjuge, quæ oblato ſibi ſomnio

A maritum ſolicite monebat: Nihil tibi, & iſto illi: *Mal- ta enim paſſa ſum hodie per viſum, propter quæ. Hic non- nemo quaſierit: Et quamdiu dormi- vit hæc femina? Ad ipſam ulque decimā noſtrate. Nam teſte Mat- thæo: Sedente autem illo pro tribunali, miſi ad eum uxor ejus. Ante meridiem circa decimam hæc agebantur: nam Chriſtus ipſo meridie, duodecimā noſtrate in crucem actus eſt. Ita diabolus omnem movit lapidem, Diabolus conatus eſt ut Chri- ſti necem impeditet.*

4. A Deo immiſſa. Ita ſæpius cum ſanctiſſimis re- gibus, prophetis, aliſque ſibi amiciſſimis locutus eſt Deus. Quod facturum ſe pollicitus: *ſi quis fuerit inter vos propheta Domini, ait, in viſione apparebo ei, vel per ſom- num loquar ad illum. Quod lobus confirmans: Per ſom- num, inquit, in viſione nocturna quando irruit ſopor ſuper homines, & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures ſuorum, & erudiens eos inſtruxit diſciplina. De ſciplo: Terreſtis me per ſomnia, inquit, & per viſiones horrore concuties. Ita Joſeph oblato ſibi ſomnium parentibus & fratribus narravit. Ita venit Deus ab Abimelech per ſomnium nocte. Ita Iacob vidit in ſomnis ſcalam ſtantem ſuper terram, & cacumen illius tangens celum: Angelos quoque Dei aſcendentes, & de- ſcendentes per eam, & Dominum in ſummo ſcala. Ita Laban vidit in ſomnis Dominum ſibi dicentem: *Cave ne quid- quam aſpere loqui aris contra Iacob. Ita Pharaonis pincer- na & piſtor in carcere, viderunt ambo ſomnium nocte unā juxta interpretationem congruam ſibi. Ita cum veniſſet Ge- aeon in caſtra hoſtium, narrabat aliquis ſomnium proximo ſuo. Ita Mardocheus: Recordatus ſum, inquit, ſomni, quod videram hæc eadem ſignificantis, nec eorum quidquam iſtū fuit. Ita Iudas Machabæus expoſito digno fide ſomnio la- tricavit univerſo. Ita Abrahamo, Pharaoni, Salomoni, Danieli objecta ſomnia myſterii plena. Ita Joſephus Chriſti nutritius de conjugis ſanctimoniam monet in ſomnis. Ita viſio per noctem oſtenſa eſt Paulo. Hebræus va- tes loel ſomnia à Deo immittenda promittens: *Senes veſtri, ait, ſomnia ſomniabunt, & juvenes veſtri viſiones vi- debunt. Ita quatuor ſomniorum genera. Cauſæ illo- rum multiplices, diverſiſſimæ. Nos eas involvimus ſilentio, & ad geminas reſpondemus quaſtiones.***

§. II.

I. Quæ igitur ſomnia ſunt obſervanda? 1. Ea, quæ ſanctitatem aut morbos corporis, animiq; ſpectant. Hic viderint medici tam ij, quibus cura in animum, quàm illi, quibus in corpus eſt commiſſa. 2. Ea, quæ turbant, impediunt, terrent, ita ſunt curan- da, ut cauſæ & fontes, e quibus promanant, ar- roveantur. 3. Si quando ſcientias juvenit ſomnia, non videntur negligenda. Eſt qui non tantum totos verſus ſed tota etiam epigrammata ſomniando fecerit. 4. Quæ ad virtutum officia, ad dandam ſtipem, ad exercen- dam ſobrietatem, ad amplectendam religionem im- pellunt. Non igitur omnia falſa ſunt & fallacia cùm in divinis litteris complura fuerint vera, & eventus certos, quos exhibuerant, ſortita. Nolim tamen inde conficias: Ergo ſunt obſervanda. Nam iſtud ſecundè quaſtioneſt.

II. Quid ergo ſomniis tribuendū fidei? Univerſe ac maximā partem inania, falſa, vana, nulla ſunt, nec ullā merentur obſervationem aut fidem. Quod Eccleſia- ſtes dilucidè pronuntians: *Multas curas, inquit, ſequuntur ſomnia, & in multis ſermonibus invenitur ſulcitra. Vbi multa ſunt ſomnia, plurima ſunt vanitates, & ſermones innumeri: tu verò Deū time. Huic Eccleſiaſticus Siraci filius ex toto accedit, & de ſomniis hæc ſentit: Niſi ab altiſſimo emiſſa fuerit viſitatio, ne dederis in illis cor tuū. Multos errare fecerunt ſomnia.*

Math. c. 27 verſ. 17.
4. A Deo immiſſa. Num. c. 12. verſ. 6.
Iob. c. 33. v. 15, & 16.
idem c. 7. verſ. 14.
Gen. c. 37. verſ. 7.
Gen. c. 20. verſ. 3.
Gen. c. 28. verſ. 12.
Gen. c. 31. verſ. 24.
Gen. c. 40. verſ. 5.
Gen. c. 7. verſ. 13.
Eſther. c. 10. verſ. 3.
2. Machab. c. 15. v. 11.
Gen. c. 15. & cap. 41.
3. Reg. c. 3. Dan. c. 2. c. 4. & c. 7.
Math. c. 11. verſ. 20.
Act. c. 16. verſ. 9.
Iob. c. 21. verſ. 28.
Fidei nihil tribuendū ſomniis. Eccl. c. 5. v. 2. & 6.
Eccl. c. 34. verſ. 6.
v. 1. & 2.

omnia, & exciderunt sperantes in illis. Somnia extollunt imprudentes; quasi qui apprehendit umbram, & persequitur ventum, sic qui adrendit ad visa mendacia. Vilitate sed magna futuitatis est, somnio habere fidem. Somniat quis se fore Præsulem, purpuratum Patrem, potentissimum Regem, Summum Pontificem. Sed manè deprehendit somnium, & imaginem fallacem, somniat pauper rusticulus arcas auro refectas, sed cum evigilat, crumenam reperit inanis & arancis plenam. Hic Senecam tragediam audio cantantem:

Sen incho-
ro Herculis
furem.

Tuque o dominor somne malorum,
Requies animi, pars humane melior vite:
Veris miscens falsa, futuri
Certus, & idem pessimus auctor.

Somnia phantasia idola sunt, cur adorem illa? somnia fugienti vento, umbræ vanescenti simillima, cur apprehendâ ea? Vmbrae terrentur pueri, somniis decipiuntur homines valde creduli. Non vanè Diogenes dixit, *Quæ vigilantes agitis, ea non curatis, quæ verò dormientes somniatis, sollicitè perquiritis.* Perinde si dixisset: Vos potius quid vigilantes rectè perperamve committatis attendite, non quid somniantes. Nec vanum Poëta monuit est:

Laert. l. 6.

Somnia ne cures: nam mens humana quod optat
Dum vigilat, sperat.

Ad rem Comicus: Cùm Dij nobis, inquit, somnum dederint curarum & laborum delinimentum, superstitiosus sibi illum reddit carnificinâ, & tormentum. Eruditè dixit Heraclites: *Vigilantibus communis & unus est mundus; sopiti in suum quisque discedimus. At supersticiosus ne vigilans quidem communis cum aliis mundo fruatur, cogitatione semper somnians.* Hinc Plato: *Spes mortalium, aiebat, somnia sunt vigilantium, plerumque inania & falsa.* Divini libri sanè, cùm quidpiam instabile, fugax, vanum, fallax notant, somnio id comparant. Ergo somnia pleraque omnia velut inania nihili faciendâ.

§. III.

Nihilominus hoc loco non omittendum, quod profani & facti scriptores tradunt, somniare sancta, sanctitatis esse argumentum. Non imperitè affirmabat Zeno, & suis quemque in somniis posse deprehendere, quantum in philosophiâ profecisset, si in eis nihil nefariæ rei faceret, vel appeteret. Tunc enim animum in profundâ tranquillitate constitutum veros effectus prodere, indeque fieri, ut quæ vigilantes agere, aut profari non audent, ea nec noctu in somniis occurrant. Eiusdè animi Plutarchus cepit virtutis esse, de virtute somniare. Quemadmodum enim corporis affectiones, ita & animi possunt deprehendi ex in somniis. Etenim quæ cogitamus & agimus inter diu, ea somniamus noctu: scilicet amata recurrunt.

Arist. to. 7.
sect. 30. pro-
blem. sine,
pag. 629.

Quod Aristoteles multò locupletissimus testis eximie confirmans: *Qui instructi virtutibus sunt, inquit, meliora somnia vident, quòd etiam vigilantes meliora animaverunt: qui deterius animo vel corpore affecti sunt, deteriora concipiunt, quippe cùm etiam affectio corporis facit ad somni visionem.*

Cui nulla unquam se nulli unquam impuri cogitationi assensum prebuisse, nullas unquam libidines sibi placuisse, bono sit animo, non facile unquam somniabit, quòd castimonie decreta violet, quòd pudicitie adverteretur. Et quamvis aliud immundioris somnij obijciatur, ille tamen repugnabit, & velut vigilans fordes illas conabitur excutere. Ea vis est diurnæ assuetudinis. Ita optimi est argumenti nunquam ea somniare, quæ si fierent, letale crimen essent. Nimirum meliora vident somnia, quod Aristoteles dixit, qui virtutibus sunt instructi. Franciscus Xaverius, magna Orientis lumen, cùm Goaegeret, Petro Iarrico teste, totas saepe no-

Iarric. to. 7.
de rebus In-
dicis, c. 20.
pag. 270.

Actes inter suavissima cum Deo colloquia exegit, quotidianus & status illi somnus non duas horas excessit, cùm largissimè quieverit, tribus horis dormit. Hic saepe auditus est loqui somnians, nec alias effere voces, quam istas: *o DEVS cordis mei, o creator & Domine, o bone IESV! &c.* Hæc somniantis dicta facile prodabant, quia animo federet infixus amor. Nempe actio bona si fit frequentata, sibi similem bonam parit consuetudinem.

Sed tertio loco ad rem erit quærere: cur sua Deus arcana in somno pandat? Causarum satis. Hinc 1. *Dij scimus non omnem homini scientiam auferri à morte.* Homo sopore pressus, mortuo simillimus, membris omnibus otiosis, & tamen aliqua pars animi multa interim cognoscit, videt, audit, gustat, odoratur, tangit. Hinc etiam liquet non omnes scientias sensuum adminiculo & ratiocinatione obtineri. 2. Hinc summa Dei potentia perspicitur; homo hominè docere non potest, nisi vigilantem, audientem, auscultantem; at verò Deus etiam dormientem erudit. 3. Cùm vigilamus, plerumque animo parum præsentis sumus: sensus licenter evagantur; curæ, negotia, & inquires circa nos secura loqui cupiat, cùm preces fundimus, Christi totus apud se, & domi suæ sit. Frequenter possis quærere: *Vbi es?* Atqui Deus cum solo folo vult loqui, idq; alto silentio, cùm homo sensus continet quietos, cùm animo collectissimus, cùm reverè apud se est, quod sanè fit in somno, cùm exteriores sensus ab omni vacante actione. Atque hinc erudimur, quâ ratione Deus nos secum loqui cupiat, cùm preces fundimus, Christi præceptio est: *Tu autem cùm eraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora patrem tuum in abscondito.*

Collige dissipatas cogitationes, turbas omnes, & curas expelle à te, remove quidquid precantem impedire potest, solum te adiri patere, animo fac, sis presentissimo, tunc maxime domi esto & apud te, attentissimus precare. Intra in cubiculū tuum, intra, intra, & claudè ostium. Deus delicatus hospes est, silentiū sui hospitij & quietem amat, cogitationum tumultus maxime averfat. Omni ergo cogitatione, curaque in hanc orandi curam incumbe; omnibus facultatibus hoc age, ut cum Deo, prout decet, loquaris. Ex omnibus usque opibus virtutibusque nitere, ut attentus ores. Digna res est, ubi tu nervos intendas omnes. Huc intelligentiam, huc voluntatē, huc omnem memoriam confer. Hæc obnixè totaque mente faciendâ sunt. Colloquis divinis rectè institutis summum studium, vigilantiam maximam impende. Hic omnis labor utilissimè collocatur. Verbo dicam: *Vti sunt edones, & bibones, qui toti manducant, toti potant, ita totus ora.* Hoc sapiens & dulce est somniū vigilantis.

CAPVT IV.

E Danielis verbis triplex monitū. 1. *Sapientiam à Deo postulandam.* 2. *In rebus agendis non precipitandum.* 3. *Efficienter consummandū.*

DANIEL te non solum maturè deliberatâ, sed etiam cum focis eo sine communicatâ, ut quærent misericordiam à facie Dei celi super sacramentum isto, & non perirent cum ceteris sapientibus Babylonis. Tunc Danieli mysterium per visionem nocte revelatum est: & benedixit Daniel Deum celi, & locutus, ait: *Sit nomen Domini benedictum à saculo, & usque in saculum: quia sapientia & fortitudo ejus sunt. Et ipse mutat tempora & etates, transfert regna atque constituit: dat sapientiam sapientibus, & scientiam intelligentibus disciplinam. Ipse revelat profunda & abscondita: & novit in tenebris constituta: & lux cum eo est. Tibi Deus patrum meorum confiteor, reg, laudo: quia sapientiam & fortitudinem dedisti mihi, & nunc ostendisti mihi,*